

VONDELPARK.

— — — — —
VERSLAG

1889.

VONDELPARK.

VERSLAG

1889.

ONDERHOUD VAN HET VONDELPARK.

De ondergeteekende verbindt zich tot wederopzeggens toe jaarlijks voor het **Onderhoud van het Vondelpark** bij te dragen eene

Som van Gulden.

(Onderteekening.)

(Woonplaats.)

NB. Verzoeken dit bijjet ingevuld te zenden aan den Heer Mr. E. J. EVERWILIN LANGE, Heerengracht over de Nieuwe Spiegelstraat 491.

Het door de gewoonte geijkte driejarig tijdperk voor het Verslag van het Vondelpark is weder bereikt; gaarne kwijten wij ons nu van onzen plicht om op nieuw mededeeling te doen van hetgeen sedert ons vorig Verslag de lotgevallen van het Vondelpark heeft gekenmerkt.

Op de moeilijkheid, die wij bij de vervulling van deze taak ondervinden, dat het Vondelpark ten allen tijde voor het publiek openstaat en dat zijn geschiedenis dus als een open boek voor een ieder is, mogen wij bij herhaling wijzen als verontschuldiging voor het weinig nieuws dat dit Verslag inhoudt. Het heeft echter zijn nut, ook in het belang der instelling zelve, de feiten te boekstaven; dikwijls vindt eene aanmerking hare verklaring of verontschuldiging in hetgeen in vroegeren tijd geschiedde en soms moest geschieden.

In de eerste plaats hebben wij melding te maken van het vellen of verplanten van oudere boomen, waarmede in het begin van 1888 en 1889 een aanvang is gemaakt. Toen in 't voorjaar van 1864 — dus reeds ruim 25 jaar geleden — door de Heeren J. D. ZOCHER & L. P. ZOCHER de weilanden aan den Buitensingel bij het Leidsche Bosch werden aangelegd tot park, werd hierin tal van struiken, heesters, jonge opgaande boomen geplant, om toch zoo spoedig mogelijk veel loof te verschaffen en de verzuchting tegemoet te komen, dat het toen levend geslacht, dat de noodige gelden voor de stichting had verstrekt, van lommer in dat park niet zou kunnen genieten. Datzelfde gebrek aan vertrouwen in de toekomst, dat alle stichtingen, zelfs de meest noodzakelijke,

hebben te overwinnen, deed in het begin van het bestaan van het Vondelpark, ja zelfs nog langen tijd angstvallig de bijl en de spade terughouden. Het snoeimes werd naar behooren gehanteerd, telkens onder bijzonder toezicht van de Heeren ZOCHER, maar tevens werd nauwlettend gezorgd dat elke opgaande boom door storm vernield of die wegens afsterven moest worden opgeruimd, door een nieuw exemplaar werd vervangen.

Bij het wassen der boomen deed allengs het bezwaar zich gevoelen, dat ze te dicht bij elkander stonden, dat velen elkanders ontwikkeling belemmerden, en ook dat de heesters daaronder in verdrukking geraakten, zoodat de omwalling van groen, die den indruk van park en de afscheiding van de bewoonde paden en straten naast het park gelegen, moest bevestigen, dreigde verloren te gaan.

Daarbij kwam nog iets. Bij den aanleg van het Park was gerekend, dat de voetgangers de wandelwegen houden en dus de rijtuigen de rijwegen vrij hebben zouden. Deze berekening heeft gefaald. EGAS, de opzichter van den aannemer der wegen, die bij de opening in dienst van het Vondelpark overging, had de rijwegen zoo goed gemaakt en heeft ze sedert zoo uitstekend onderhouden, dat de wandelaars bij voorkeur zich op de rijwegen bewogen, zoodra de grint eenigszins fijn was gereden. De slingerpaadjes langs den vijver werden veel minder bezocht; 't ging daarmede als met de wegen langs de molens op de voormalige bolwerken van Amsterdam; het publiek wandelde toen langs de binnensingels en veronachtzaamde de bijpaden langs de molens, al boden deze veel meer verscheidenheid dan de vrij eentoonige lange, rechte binnensingels, waarvan de grootste verdienste bestond in de schaduw van twee rijen boomen.

Aan beide zijden van de rijwegen in het Vondelpark zijn daarom zooveel mogelijk wandelpaden gemaakt en dus werd de aanleg gewijzigd, waaruit van zelf verandering van plantsoen voortspoot.

Deze verandering geschiedde echter niet dadelijk; de vrees om schaduw te zullen missen hield hiervan terug.

Ons Bestuur is daarbij misschien al te vasthoudend geweest — de Heeren ZOCHER hebben 't ons te kennen gegeven. Wij meenen echter dat de uitslag ons inzicht bekrond heeft en dat, nu werkelijk schaduwrijke boomen en lanen verkregen zijn, zonder schroom de bijl kan ter hand genomen worden. 't Is nu bewezen, dat de bodem van het Vondelpark voor den groei der boomen zeer gunstig is, terwijl in het Vondelpark zelf ook zoovele opgaande boomen gevonden worden, die de gerooide oudere boomen haast zonder schade vervangen kunnen en over eenige jaren blijken zullen veel beter op de nieuwe plaats te voldoen.

De Heeren ZOCHER schreven in September 1887, na ons reeds vroeger herhaaldelijk te hebben gewaarschuwd, „'t is ons gebleken „dat het hoog tijd wordt om hier en daar boomen weg te nemen, ten einde aan andere meer lucht en gelegenheid tot ontwikkeling te geven.” En toen wij in dien winter hunnen raad opvolgden werden haast noodkreeten door eenige bezoekers van het Park aangeheven, die zelfs in een der dagbladen weérklank vonden.

Geheel ten onrechte, gelijk de ondervinding heeft bewezen, zoodat dan ook zonder eenig aarzelen in den winter van 1888/9 op het ingeslagen pad werd voortgegaan. Aanmerkingen over de wijze van uitvoering, als b. v. dat de gaten voor de nieuwe boomen te klein werden gemaakt enz. zijn eveneens beschaamd door den uitslag van de verplanting in den eersten winter, hetgeen ons alle gerustheid geeft voor den uitslag van die in den pas afgeloopen winter. *)

Het was alsof men voor het vervolg het vellen of verplanten van boomen in het Vondelpark wilde tegengaan, toen men ons voorstelde de boomen en planten aldaar van etiketten

*) Wij geven als Bijlage tot dit Verslag den brief dien de Heeren ZOCHER op ons verzoek over het onderhoud van het Park schreven.

te voorzien; wij achtten dit voorstel echter niet aannemelijk, doodelijk voor alle illusie; het zou eene miskennising zijn van de waarschuwing vervat in de spreuk "de boomen beletten het bosch te zien". Het aangegeven doel heette de verspreiding van de kennis der boomen, doch daarvoor kan de Hortus Botanicus de leergierigen veel beter bevredigen; daar is het onderricht in de soorten der boomen geheel ter plaatse.

Hetzelfde lot met eenige oude boomen deelde het bruggetje voor voetgangers bij het muziekplein. In een van de eerste jaren van het bestaan van het Vondelpark gebouwd — een geschenk van wijlen ons medelid JA. VAN EIK — was het reeds lang gebleken niet meer in de behoefte te voorzien, scheen het niet krachtig genoeg voor het verkeer op concertavonden, zoodat 't reeds lang tot onze wenschen behoorde het te vervangen door een degelijker bruggetje, dat tevens van sierlijker constructie kon zijn, naar wij meenden. Volgens het ontwerp van den architect POSTHUMUS MEYJES is het dezen zomer gebouwd; het voldoet in alle opzichten.

Minder gelukkig zijn wij geweest met de vervanging der Reglement-borden. Wanneer ons eens een goed model onder de oogen komt, zullen wij ons dat ten nutte maken; daarmede kan geen hoog bedrag van kosten gemoeid zijn.

Maar uitstekend zijn wij geslaagd met ons reglement op het wielrijden in het Vondelpark, al is dit niet op hout of ijzer gegruft. Toen de jeugdige wielrijders 't onze Commissie, maar vooral het publiek, voor welks belang wij in het Vondelpark te waken hebben, al te lastig maakten, toen zij vrouwen en kinderen haast overhoop reden, paarden verschrikten, den wandelaars 't genot bedierven, toen mochten wij ondervinden dat zij onze waarschuwing ter harte namen en begrepen, dat hun anders 't rijden in het Vondelpark ontzegd zou moeten worden. Zij hielden zich in toom, door onderlinge opwekking tot het in acht nemen der weinige regelen,

die wij hadden moeten stellen, slaagden zij er in allen aanstoot weg te nemen. De nu afgeloopen zomer gaf niet de minste aanleiding tot klagen tegen eenigen wielrijder. Welk eene reden van vreugde voor ons, die onze taak zooveel vergemakkelijkt zagen, maar van nog veel grootere vreugde, dat onze Hollandsche jongelieden zonder dwangmaatregelen, in het volle genot hunner vrijheid, aldus eerbied voor orde en voor de vrijheid van anderen weten te betoonen.

Ten behoeve van de ruiters hebben wij het ruiterspad moeten verbeteren. Op den slappen ondergrond vielen in dat pad herhaaldelijk gaten, die noodlottig voor de paarden konden zijn. Ongelukken van grootere beteekenis dan het bezeeren van een poot zijn niet voorgekomen.

Onze taak bepaalt zich tegenwoordig tot het onderhoud.

Toch houden wij 't oog open voor mogelijke verbeteringen. Tot eene fontein vermochten wij 't niet te brengen, de kosten daarvan schrikken af zoowel voor den aanleg als voor het waterverbruik. Eene straal van een paar vingers dik achten wij niet der moeite waard. Zal een fontein in het Vondelpark zich verheffen, dan mag die niet kleingeestig zijn. Daarvoor is het Park te goed, daarvoor bieden de waterpartijen te fraaie gelegenheid. Men zal ons dit niet betwisten; wij bezitten reeds een der versieringen van een vijver, de zwannen, die rondom de fontein zwemmen. De boomen aan den kant bieden lommer voor de spelende kinderen daaromheen, en gelegenheid te over voor dien enkelen mijneraar, die een eenzaam bankje weet te vinden en bij het eentoonig maar steeds klaterend geluid van de vallende droppels der fontein zou wenschen te denken, wellicht te dichten.

De natuur onthoudt ons te Amsterdam het stroomend beekje, de bruisende waterval, maar de sprenkelende fontein is een kunstproduct, geene strafbare navolging. Wie schenkt die den Amsterdammers?

Wij hebben ons geld — dat van het Vondelpark — maar al te zeer noodig voor 't bedwingen van het schadelijke water. Het Gemeentebestuur van Nieuwer-Amstel beveelt de riooleering van de sloot langs den Amstelveenschen weg — die helaas! zeer kwalijk riekt — en noopt ons tot eene uitgaaf van f 20 à f 24,000, waarvan geen bezoeker van het park eenig genoegen zal beleven — eene som waarvoor haast een knappe fontein zou te maken zijn.

Wilde dat Gemeentebestuur ons nog helpen aan goedkoop water voor het besproeien van de rijwegen en het begieten der bloemen, maar neen; eindelooze onderhandelingen, waarbij eerst bergen beloofd waren, eindigden met een muisje, een aanbod om water te gebruiken tegen de voorwaarden waarop wij te Amsterdam duinwater zouden kunnen koopen. Toen wij daarop den 20sten en 28sten Juni aansluiting in de Kattenlaan vroegen, ontvingen wij geen antwoord op deze vraag. Wij hebben ons daarom bepaald tot eene aansluiting aan de Vechtwaterleiding op Amsterdamsch grondgebied, die echter eerst tot stand kwam toen de hitte van Juni voorbij was.

Wij hadden dus geen geluk met het water. Tot overmaat van ramp bleek, dat te veel water aan de vijvers was ontleend voor het sproeien der wegen en ook door de zon zelve in de dagen van Mei en Juni, die in 1889 door zoo groote hitte waren gekenmerkt, dat de visschen gebrek begonnen te lijden. Op den 15^{den} en 16^{den} Juni werd de vijver achter de P. C. Hoofdstraat op eens bedekt met tallooze doode visschen, andere zag men naar lucht happen. Niet aan kwaadwilligheid was dit te wijten, zooals men aanvankelijk dacht, maar aan overmaat van aangroeiende vischbevolking in een vijver, waarvan het water verminderde. Den welwillenden raad, ons toen gegeven, om de visscherij in de vijvers te verpachten, of om permissiebiljetten tot visschen verkrijgbaar te stellen, achten wij onnitvoerbaar. Vooreerst omdat de aldus gepatenteerde

visschers niet te onderscheiden zouden zijn van de vele liefhebbers, die in Amsterdam woonachtig zijn, die niet tegen stroopen opzien, ja de gevechten met boschwachters en rijksveldwachters schijnen te zoeken. Deze doen veel overlast; hoe die lieden te beduiden dat zij in het Vondelpark niet mogen visschen, wat anderen wel mogen doen, omdat dezen kunnen betalen? Wij hebben nog nooit onderscheid gemaakt tusschen betalenden en niet betalenden voor de genoegens, die het Vondelpark den bezoekers kan opleveren. *)

Dezelfde overweging was 't niet die ons een weigerend antwoord deed geven op eene aanvraag, om voor een switchback railway grond in het Vondelpark beschikbaar te stellen. Dergelijke industriële ondernemingen zijn beter geplaatst op gronden buiten het Vondelpark, dat daarvoor geene ruimte beschikbaar heeft. Een ander plan mocht niet verwezenlijkt worden. Eenige vereeiders van VONDEL wenschten eene monumentale bank bij zijn beeld te plaatsen, wanneer de opbrengst der feestviering van 11 November 1887 een batig saldo zou afwerpen. Dit mocht echter niet zoo zijn — Vondel blijft alleen zitten te midden van de klimop, die reeds zijn voetstuk en de terp daaromheen bedekt als ware 't eene grafstede. 't Is misschien beter, dat de bewonderaars van den grooten dichter staande blijven, nu zijn beeltenis in de gedachtenis van ons volk in zittende houding bewaard wordt.

Ons rest ten slotte nog eene verbouwing te vermelden, waartoe wij moesten overgaan. De zalen van het Paviljoen zijn uitstekend geschikt voor grootere feesten, doch daarvoor is eene kamer tot ontvangst der gasten noodig, die gemist wordt. Om de rentabiliteit van het Paviljoen te verzekeren

*) Het afstaan van een klein gedeelte der vijvers bij vriezend weder voor een ijsclub die, om een goeden ijsbaan te onderhouden, afscheiding van de algemeene vijvers verlangde, maakte hierop o. i. geen inbreuk. Het gedeelte dat voor iedereen open bleef was verreweg het grootste en alleszins voldoende.

en ook te verbeteren werd het bijbouwen van dergelijke kamer een vereischte, dat den 19^{den} Augustus bij aanbesteding is aangenomen voor f 14,939 door H. C. DORLAS, onder leiding van den architect W. HAMER.

Zooals gezegd hopen wij daardoor de inkomsten van het Paviljoen verbeterd te zien. Maar die verbetering kan niet groot zijn, omdat ze in de rekening verminderd wordt met de renten van het daaraan ten koste gelegde kapitaal.

De vermeerdering onzer inkomsten zal dus van andere zijde moeten komen, want wij hebben die zeer noodig. In de eerste plaats voor de aanzienlijke niet-rentegevende uitgaven, als voor riooleeren, ten tweede voor het onderhoud, dat geregeld een f 25,000 per jaar vereischt. (Zie blz. 12 en 13.)

Maar vooral is die noodig omdat de inkomsten in de laatste jaren zoo sterk verminderd zijn. In 1887 is de pacht der melkerij teruggebracht van f 3900 op f 2900, o. a. tengevolge van de bepaling van den prijs van een glas melk op 5 cents tegen 10 cents, die vroeger betaald moesten worden.

Dan om den teruggang der jaarlijksche contributiën, die van f 9118 in 1879 gedaald zijn tot f 6859 in 1888, en die dalende beweging gaat steeds voort door bedanken, verhuizen, overlijden. Wij verliezen dus vele bijdragen, die door andere moeten aangevuld worden, zullen wij in staat zijn het Vondelpark naar behooren te blijven onderhouden. Wij richten daarom met nadruk het verzoek tot alle vrienden van het Vondelpark; tot hen, die ons meer kunnen afstaan om hunne jaarlijksche contributie te verhoogen, tot hen, wier namen op onze lijst gemist worden, om zich tot eene jaarlijksche contributie aan te melden en eene zaak van publiek belang te steunen, die voor vijf en twintig jaren uit vrijwillige bijdragen tot stand gebracht steeds uit dezelfde milde bron is in stand gehouden.

Wij hopen, dat velen aan onze roepstem gehoor gevende

't bijgevoegde inteeckenbiljet invullen en aan onzen Penningmeester toezenden zullen.

Sedert ons laatste Verslag ontvielen ons het mede-lid van ons Bestuur Mr. HERMAN J. VAN LENNEP en de opzichter W. EGAS. Beiden zeer verdienstelijke mannen, ieder in hun kring in hooge mate geëerd. Wij zijn niet bij machte hier hunne verdiensten naar behooren toe te lichten; zij waren van den beginne af voor het Vondelpark met ons werkzaam en hun verscheiden vervulde de achterblijvenden met grooten weemoed.

Maar de rijen zijn weder aangevuld. Als mede-Bestuurder mochten wij door de Algemeene Vergadering onzer Vereeniging den Heer J. M. B. BEUKER benoemd zien, die bereid was ons in onze taak te helpen; tot opzichter stelden wij aan, na eene moeilijke keuze uit tal van sollicitanten, allen finke mannen, die weten te werken, D. VAN DER PLAS, vroeger aannemer te Hardinxveld.

Zoo hopen wij nog vele jaren voort te gaan het Vondelpark te besturen tot lust en tevredenheid van Amsterdam's ingezetenen, op wier steun — die ons steeds geschonken werd — wij ook nu weder rekenen.

AMSTERDAM, September 1889.

Het Bestuur der Vereeniging tot aanleg van een
Rij- en Wandelpark te Amsterdam.

C. P. VAN EEGHEN, <i>Voorzitter.</i>	Jhr. H. M. HUYDECOPER.
C. BECKER.	J. M. B. BEUKER.
H. LUDEN.	Mr. E. J. EVERWIJN LANGE,
Mr. J. A. SILLEM.	<i>Penningmeester.</i>
Mr. J. P. PORTVIELJE.	Mr. N. J. DEN TEX, <i>Secretaris.</i>

BIJLAGE.

HAARLEM, Sept. '89.

Aan het Bestuur van het VONDELPARK,
Amsterdam.

Gaarne voldoende aan uw verzoek om in hoofdtrekken onze meening mede te deelen omtrent den tegenwoordigen toestand en het onderhoud van het Vondelpark, ook in verband met hetgeen wij ons daarvan bij den aanleg hadden voorgesteld, hebben wij de eer hierbij eene korte beschouwing over een en ander te geven. Wij zullen ons niet ophouden bij de geschiedenis van de wording van het Park en de successieve uitbreiding daarvan, daar deze geacht kunnen worden voldoende in uwe jaarverslagen te zijn besproken, maar ons hoofdzakelijk bepalen tot datgene wat direkt betrekking heeft op den bodem, het plantsoen en het onderhoud.

Over het algemeen beantwoordt de aanleg aan hetgeen wij ons daarvan hadden voorgesteld, maar toch licht het voor de hand dat verschillende onvoorziene omstandigheden invloed zouden hebben op enkele onderdeelen, voornamelijk wat het plantsoen betreft. Hier moest een uitzicht worden gegeven, ginds iets worden gemaskeerd, een standbeeld werd geplaatst, nieuwe gebouwen verzezen, enz., enz., waardoor natuurlijk hier en daar iets moest worden gewijzigd. Ook wordt bij een nieuwen aanleg steeds dichter geplant dan later gewenscht is, wel niet zoo dicht dat binnen een paar jaar alles in elkaar is gegroeid en gedeeltelijk verstikt, maar ook niet zoo wijd dat eerst na vele jaren een goed effect wordt verkregen; de juiste maat wordt door de omstandigheden aangegeven en bij het onderhoud moet dan ook voortdurend de hand worden gehouden aan tijdig dunnen en verplanten.

Bij de groepen van heesters en struiken ontmoet men hiertegen in den regel geen groote bezwaren, maar slechts noode gaat men er toe over opgaande boomen van zekeren leeftijd weg te nemen of om te hakken. Wij weten dat dit eene zaak is die zeker voor het Bestuur de grootste moeilijkheid geeft, daar het publiek, de noodzakelijkheid niet begrijpende, de alarmklok luidt, zich dikwijls op scherpe wijze in woord en schrift lucht geeft en als geboren

deskundigen vaak het Bestuur en den vakman die, door veeljarige ondervinding geleid, volgens zijne overtuiging adviseert, van vandalisme beschuldigt, en toch is het eene waarheid dat, zal het Park zich in zijne volle kracht kunnen ontwikkelen, in de eerstvolgende 25 jaren zeker meer dan de helft van al de nu aanwezige boomen en heesters zal moeten vallen.

In den aanleg ligt de kern van een monumentaal park, flink ontwikkelde boomen en boomgroepen moeten daarin hoofdzaak worden en wat men er ook van moge zeggen, alleen door voortdurend op oordeelkundige wijze datgene weg te nemen, wat hieraan in den weg staat, kan dit doel bereikt worden.

Om te doen zien wat betrekkelijk weinige jaren kunnen uitwerken, willen wij hierbij enkele voorbeelden in de nabijheid aanhalen, waar bij den aanleg geen hout stond, waar nu reeds vele werkelijk eerbiedwaardige boomen worden aangetroffen en waarvan wij het jaar van planten kunnen opgeven, als:

De wallen van Haarlem, geplant in 1820—21.

De binnenzijde dier wallen, " " 1840—41.

Het gedeelte der wallen te Utrecht, tusschen de Witte Vrouwen- en Tolsteeg-barrière, geplant in 1831—35.

Het Buitengoed "Boschlust", " " 1832.

Wij wenschen hier nog bij te voegen dat de boomen die ruim staan, een breede kroon zullen vormen en bij voldoende zorg voor het waterpeil hunne wortels ver zullen uitstrekken, maar die gebrek aan ruimte hebben, hoog opschieten zonder voldoende wortels en gevaar loopen op lateren leeftijd door stormen omver te worden geworpen, eene laag aarde met zich nemende, waartoe de eigenaardige toestand van den bodem licht aanleiding zou geven. Deze toestand (de ondergrond is slappe veen) heeft er ook van zelf toe geleid dat bij den aanleg, wilde men niet in enorme kosten vervallen, van het aanbrengen van anders zoo gewenschten hoogten moest worden afgezien en menigeen die heeft opgemerkt hoe de bodem door een enkel rijtuig of een paar ruiters in beweging wordt gebracht, zal zich ook kunnen voorstellen hoe deze beweging somtijds nadeelig heeft gewerkt op de uiteinden van de wortels der nieuw geplante boomen en deze in hun groei heeft gestuit.

Behalve dat er voortdurend moet worden toegezien op het dunnen van boomen en heesters, kan het niet anders of er zal ook jaarlijks moeten worden bijgeplant. In elk park van eenige uitgestrektheid zal door verschillende oorzaken hier en daar iets doodgaan en hoewel dit dikwijls niet zal behoeven te worden gereplaceerd is het

toch in vele gevallen gewenscht, zelfs daar waar oogenschijnlijk niet veel kans op een weelderigen groei bestaat. Een goede keus der soorten, in verband met de plaats kan echter hieraan te gemoet komen en het zal dikwijls noodig zijn dat dan heesters of struiken worden geplant, die onder gunstiger omstandigheden door fraaien bloei aangetrokken, maar hier hoofdzakelijk door haar gebladerte het beoogde doel moeten helpen bereiken.

De losse bodem brengt ook mede dat de gazons meer dan elders zorg vereischen en het doet ons genoegen te zien dat hieraan jaarlijks vrij wat kosten worden besteed. Wel zouden wij wenschen dat nog meer werd gedaan, dat meer de hand werd gehouden aan het verwijderen van onkruid en dat het gras des zomers elke 2 à 3 weken werd gemaaid, maar wij begrijpen dat zoolang de middelen waarover voor onderhoud kan worden beschikt, niet belangrijk toenemen, de opbrengst van het gras niet alleen niet kan worden gemist, maar zelfs moet worden toegezien dat deze niet vermindert, wat zeker het geval zou zijn wanneer het steeds kort werd gehouden. Dit in aanmerking genomen zien naar onze meening de gazons er doorgaans goed uit. Wat de bloemen aangaat hopen wij, indien er voor billijker prijs goed water is te bekomen, dat in het vervolg uitsluitend hiermede zal worden gegoten, dat eigenaars van honden, hunne dieren zullen weten te beletten de planten te vernielen en dat zij die de begeerte niet kunnen weerstaan zich een schoone plant of bloem toe te eigenen, er hoe langer hoe meer van doordrongen worden dat ook dit diefstal en dus eene strafbare daad is.

Wat het snoeien betreft, zoo moet er voornamelijk op worden gelet welk bloemhout is geplant met het doel zooveel mogelijk bloem te geven, dit worde zoodanig gesnoeid dat niet de takken waaraan de bloemen zich zullen ontwikkelen, worden weggesneden. Bij de opgaande boomen moet niet uit het oog worden verloren wat wij omtrent den toestand van den bodem hebben meêgedeeld. Hiermede en met andere omstandigheden dient zeer rekening te worden gehouden en eene schoolsche methode voor boschkultuur of houtvesterij, hoe goed die op zich zelve ook moge zijn, is hier ten eenenmale misplaatst. Van vele boomen zal zelfs de groei geheel aan de natuur moeten overgelaten. Wordt ons nu door u de vraag gesteld: geschiedt het onderhoud en het snoeien ten allen tijde zooals wij dat zouden wenschen? dan kunnen wij die niet in alle opzichten bevestigend beantwoorden, bij een paar punten hebben wij, wat het onderhoud aangaat, daarop reeds gewezen, met

vermelding der oorzaken, die zeker ook door u gaarne zouden worden weggenomen, maar waartegen vooreerst nog wel bezwaren zullen bestaan.

Evenmin is *elke* boom en heester altijd goed gesnoeid, wij aarzelen echter niet te verklaren dat naar onze meening daarop in den regel, en vooral in de laatste jaren, zeer weinig te zeggen valt.

In elk park van zulk eene uitgestrektheid zal deze of gene wel gelegenheid kunnen vinden iets aan te merken, maar wij gelooven niet dat het in den aard ligt van velen der duizende wandelaars, die dagelijks het park bezoeken, slechts datgene op te sporen wat hen niet bevredigt, maar zij veeleer genieten van hetgeen hun wordt aangeboden en het waardeeren dat zoo geheel belangeloos de hekken van het Vondelpark voor hen zijn opengesteld.

Wat ons aangaat, niet met het onderhoud belast, maar slechts adviseerend wanneer dit gewenscht is, zoo zullen wij er steeds naar streven het doel te helpen bevorderen wat ook door u van het Vondelpark wordt voorgesteld, namelijk dat het zij een sieraad van de hoofdstad en de geliefkoosde wandelplaats harer inwoners.

Hoogachtend,

UEd. dw. dienaren,

J. D. ZOCHER & L. P. ZOCHER.